

Raport

privind implementarea Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2030

În rezultatul monitorizării implementării Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2030 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia (Hotărîrea Guvernului nr. 1470 din 30 decembrie 2016) următoarele acțiuni au fost realizate pe parcursul anului 2018:

Obiectiv general: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră nete cu nu mai puțin de 64% comparativ cu nivelul anului 1990, în susținerea efortului global de menținere a tendinței de creștere a temperaturii medii globale, pînă în anul 2100, în limita de pînă la 2°C. Obiectivul de reducere a emisiilor ar putea crește pînă la 78% în mod condiționat – în conformitate cu un acord global, care ar aborda teme importante, așa ca resursele financiare cu costuri reduse, transferul de tehnologii și cooperare tehnică, accesul la toate în măsură corespunzătoare cu provocările schimbării globale a climei.*

Obiectiv specific 1: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectorul energetic cu 74% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 82% comparativ cu anul 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a șapte acțiuni de atenuare adecvate și anume:

1. Promovarea și instalarea cazanelor pe gaze naturale cu condensare;
2. Construcția interconexiunilor electrice cu sistemul electroenergetic ENTSO-E;
3. Implementarea generării distribuite a energiei electrice în centralele electrice de termoficare de înaltă eficiență care vor funcționa pe gaze naturale;
4. Reducerea pierderilor în sistemul de transport și distribuție a energiei termice și la producerea energiei;
5. Promovarea și construcția centralelor electrice eoliene conectate la rețea;
6. Promovarea și construcția centralelor fotovoltaice conectate la rețea;
7. Utilizarea grupurilor electrogene pe biogaz pentru producerea energiei electrice și termice.

Cu referire la *promovarea și instalarea cazanelor pe gaze naturale cu condensare*, pe parcursul anului 2018 au fost organizate peste 15 evenimente de promovare și au fost oferite peste 50 de consultații în domeniul eficienței energetice și promovării utilizării surselor de energie regenerabilă.

Cu referire la **construcția interconexiunilor electrice cu sistemul electroenergetic ENTSO-E**, elaborarea proiectului tehnic aferent construcției LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău nu a fost inițiată, această acțiune fiind parte din ansamblul de lucrări finanțate de Acordurile de împrumut dintre Republica Moldova și BERD și BEI privind implementarea proiectului „Interconectarea rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, faza I”, semnat pe 20 decembrie 2017 și ratificat prin Legea nr. 150/2018 și respectiv Legea nr. 125/2018. Pentru implementarea proiectului de investiții în cauză se întreprind măsurile necesare pentru obținerea unui împrumut de 70 mil Euro de la Banca Mondială, fiind semnat în acest scop Acordul de grant dintre Guvernul Republicii Moldova și BERD/AID pentru realizarea Proiectului „Piața energetică transparentă”, pe parcursul anului 2019 fiind planificate realizarea acțiunilor concrete de inițiere a proiectului de interconexiune electrică cu sistem electroenergetic ENTSO-E.

Cu referire la **implementarea generării distribuite a energiei electrice în centralele electrice de termoficare de înaltă eficiență care vor funcționa pe gaze naturale**, se lucrează la crearea documentelor de politici orientate spre promovarea generării distribuite a energiei electrice în centralele electrice de termoficare de înaltă eficiență. Astfel, pe parcursul anului 2019 este planificată elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea măsurilor de susținere a producătorilor de energie termică în regim de cogenerare de înaltă eficiență, care va servi drept punct de start în dezvoltarea sectorului generării distribuite în Republica Moldova.

Cu referire la **reducerea pierderilor în sistemul de transport și distribuție a energiei termice și la producerea energiei**, conform datelor statistice disponibile la moment (Raportul de activitate al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2017), în anul 2017 pierderile de energie termică în rețelele de energie termică s-au mărit de la 19.01% în 2016 la 21.1%, însă menționăm faptul că pe parcursul anului 2018 principalii producători naționali de energie electrică și termică (Termoelectrica S.A. și CET-Nord S.A.), au implementat proiecte de eficientizare a procesului de producere și furnizare a energiei. Astfel, datele statistice vor fi disponibile odată cu publicarea Raportului de activitate al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică pentru anul 2018-2019.

Cu referire la **promovarea și construcția centralelor electrice eoliene conectate la rețea, promovarea și construcția centralelor fotovoltaice conectate la rețea și utilizarea grupurilor electrogene pe biogaz pentru producerea energiei electrice și termice**, este în proces de modificare HG nr. 1073/2013 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020. Conform acestui proiect, capacitățile totale instalate a centralelor electrice eoliene, fotovoltaice și biogaz urmează a fi reduse pentru a putea corespunde cu capacitatea tehnică reală a sistemului electroenergetic național. De asemenea, conform HG nr. 689/2018 cu privire la aprobarea limitelor de capacitate, cotele maxime și categoriile de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile pînă în anul 2020, producătorii mici și mari vor putea implementa proiecte de valorificare a surselor de energie regenerabilă cu o capacitate totală, cumulativă ce nu va depăși MW. De menționat că, la etapa actuală sunt instalate centrale electrice eoliene cu o putere cumulată de peste 27MW, centrale electrice fotovoltaice cu o putere cumulată de 3,9

MW și centrale electrice de 5,7 MW. Totodată, merită a fi menționat faptul că, la zi, de către Î.S. „Moldelectrica” au fost eliberate 34 de avize de racordare pentru potențiali investitori, cu o putere cumulată de cca 1.000MW, dintre care, 25 de avize pentru parcuri eoliene, puterea cumulată a cărora este de aproximativ 894 MW, însă reieșind din capacitatea de echilibrare redusă a sistemului electroenergetic național, aceasta capacitate nu poate fi instalată fără investiții adiționale și proiecte de lungă durată menite să dezvolte rețeaua electroenergetică națională și capacitatea acesteia de echilibrare.

Obiectivul specific 2: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectorul transportului cu 30% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 40% comparativ cu 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a cinci acțiuni de atenuare și anume:

1. Promovarea utilizării biomotorinei în calitate de combustibil;
2. Promovarea producerii bioetanolului;
3. Construcția de drumuri bune și foarte bune;
4. Promovarea eficienței energetice în transportul feroviar;
5. Etichetarea pneurilor, achiziții de transport energetic, optimizarea transportului pe străzile centrale din localități.

Cu referire la ***promovarea utilizării biomotorinei în calitate de combustibil și promovarea producerii bioetanolului***, prin politicile promovate se susține utilizarea și producerea biocarburanților, pentru utilizarea lor în sectorul transporturilor. Prin urmare, Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile prevede promovarea cadrului secundar în acest domeniu. La data de 27.02.2019 a fost aprobată HG nr. 107 cu privire la aprobarea Metodologiei de calcul al impactului biocarburanților și al biolichidelor asupra emisiilor de gaze cu efect de seră. Pe parcursul anului 2018, cu suportul proiectului de asistență tehnică „STARS” a fost elaborat regulamentul privind criteriile de durabilitate pentru biocarburanți, procedura de verificare a respectării criteriilor de durabilitate la producerea biocarburanților, planificată a fi promovată pe parcursul anului 2019. Totodată, conform actului normativ menționat supra, stabilește obligativitatea importatorilor de carburanți să achiziționeze biocarburant de la producătorii de biocarburant în conformitate cu cota stabilită de către Agenția pentru Reglementare în Energetică.

Cu referire la ***construcția de drumuri bune și foarte bune***, luînd în considerare că starea bună a drumurilor direct favorizează micșorarea consumului de carburant necesar pentru parcurgerea aceluiași segment de drum, cheltuielile de operare a vehiculelor și timpul de impact la moment au fost lansate și se află în derulare următoarele contracte pentru reabilitarea și construcția drumurilor: R1 Chișinău-Ungheni-Sculeni, km 6+446 – km 24+050; R1 Chișinău-Ungheni-Sculeni, km 24+050 – km 68+250; R1 Chișinău-Ungheni-Sculeni. Km 96+200 – km 103+913; R33 Hîncești-Lăpușna-M1, km 0+000-km 37+200; R14 Bălți-Sărăteni, km 26+600-km 38+300, km 43+000 – km 61+000, Pod km 64+756; R16 Bălți-Fălești-Sculeni, 1 sect. km 4+800 – km 30+270, 2 sect. km. 30+270 – km 59+480; R1 ocolire Bahmut, km 68+250 – km 74+177; M3 Porumbrei-Cimișlia km 0+000 – km 19+010; M3 ocolire Comrat, km 0+000 – km 18+263; M3 Chișinău-Giurgiulești, km 96+800 – km

122+800, km 122+800 – km 151+200, km 151+200 – km 171+290, km 179+650 – km 190+750; Coridorul 8.1, 8.2, L376 Drujba-Radeni-Hoginesti, km 0+000 – km 34+25; M3 ocolire Slobozia Mare, km 0+000 – km 18+290.

Sunt în proces de achiziție următoarele contracte: construcția drumului de ocolire a orașului Vulcănești, reabilitarea drumului R6 M1-Ialoveni, reabilitarea drumului R14 Bălți-Sărăteni, reabilitarea drumului R6 M1-Ialoveni, reabilitarea drumului R34 Hîncești-Leova-Cahul-Giurgiulești.

Totodată, au fost semnate Memorandumurile de Înțelegere cu Companiile Chineze, în vederea finanțării și reabilitării drumurilor naționale. A fost aprobată HG nr. 45/2019 pentru inițierea negocierilor asupra proiectelor Acordurilor de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și China Citic Bank Corporation Limited privind proiectele „Reabilitarea drumului național M5, Frontiera cu Ucraina-Criva-Bălți-Chișinău-Tiraspol-frontiera cu Ucraina, sectorul Criva-Bălți” și „Reabilitarea drumului național R13, Bălți-Florești-R14”.

În conformitate cu Programul de reparație periodică a drumurilor publice naționale, locale, comunale și a străzilor (Programul Guvernamental „Drumuri Bune pentru Moldova”), aprobat prin HG nr. 225/2018, au fost reparați cca 900 km de drumuri locale și cca 300 km de drumuri naționale.

Cu referire la *promovarea eficienței energetice în transportul feroviar*, Î.S. Calea Ferată din Moldova a semnat contractul pentru procurarea a 12 locomotive noi, cu performanțe energetice mai bune, care urmează să înlocuiască parcul existent de locomotive începînd cu anul 2020. Totodată, Î.S. Calea Ferată din Moldova intenționează să lanseze o altă licitație pentru selectarea companiei care va realiza implementarea sistemului informațional de management al energiei.

Cu referire la *etichetarea pneurilor, achiziții de transport energetic, optimizarea transportului pe străzile centrale din localități*, a fost aprobată HG nr. 685/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la etichetarea pneurilor. Scopul regulamentului este de a crește siguranța și eficiența economică și ecologică a sectorului transporturilor rutier prin promovarea pneurilor eficiente din punct de vedere al consumului de combustibil, sigure și cu nivel scăzut de zgomot. Regulamentul, de asemenea, stabilește un cadru pentru furnizarea de informații armonizate referitoare la parametrii pneurilor prin intermediul etichetării, permițînd utilizatorilor finali să facă o alegere în cunoștință de cauză la achiziționarea pneurilor.

Obiectivul specific 3: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la sectorul clădiri cu 77% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 80% comparativ cu anul 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a opt acțiuni de atenuare și anume:

1. Sporirea rezistenței termice a anvelopei clădirilor;
2. Instalarea robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile de locuit;
3. Instalarea robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile clădirilor publice, inclusiv în modul zi/noapte;

4. Înlocuirea becurilor incandescente cu becuri energetice de tip LED;
5. Instalarea contoarelor de energie termică la fiecare apartament;
6. Valorificarea biomasei în scop energetic;
7. Instalarea pompelor de căldură de capacitate mică, medie și mare;
8. Valorificarea energiei solare pentru producerea apei calde menajere în localitățile urbane și rurale și în cadrul întreprinderilor.

Cu referire la ***sporirea rezistenței termice a anvelopei clădirilor***, a fost promovată Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, cât și a inițiat procedura de elaborare a cadrului normativ secundar aferent acesteia. Astfel, a fost elaborat și supus promovării proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului cu privire la implementarea obligației privind renovarea clădirilor autorităților administrației publice centrale de specialitate, care stabilește ca și obiectiv renovarea anuală a unei anumite suprafețe a clădirilor încălzite sau/și răcite deținute și ocupate de administrația publică centrală de specialitate, astfel, conform versiunii finale a programului pentru perioada anilor 2019-2021 vor fi supuse renovării trei clădiri publice cu o suprafață de peste 12 mii m².

În același timp, pe parcursul anului 2019 urmează a fi elaborată Strategia sectorială pe termen lung de reabilitare a sectorului imobiliar în Republica Moldova, astfel că să fie îndeplinite cel puțin cerințele minime de performanță energetică stabilite în conformitate cu Legea nr. 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor.

Cu referire la ***instalarea robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile de locuit***, prin intermediul evenimentelor/consultațiilor de promovare a măsurilor de eficiență energetică informează consumatorii finali despre beneficiile instalării robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile de locuit cât și a măsurilor de sporire a eficienței energetice. Consumatorul la rîndul său decide să aplice sau nu măsura tehnică respectivă.

Cu referire la ***instalarea robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile clădirilor publice, inclusiv în modul zi/noapte***, prin intermediul evenimentelor de promovare a măsurilor de eficiență energetică a informat consumatorii finali despre beneficiile instalării robinetelor termostactice pentru reglarea temperaturii în încăperile de locuit cât și a altor măsuri de sporire a eficienței energetice. Consumatorul la rîndul său decide să aplice sau nu măsura tehnică respectivă.

Cu referire la ***înlocuirea becurilor incandescente cu becuri energetice de tip LED***, au fost informați consumatorii finali despre beneficiile înlocuirii becurilor incandescente cu becuri energetice eficiente de tip LED cât și a altor măsuri de sporire a eficienței energetice. Consumatorul la rîndul său decide să aplice sau nu măsura tehnică respectivă. A fost lansat Apelul de Propuneri de Proiecte nr. 5 – sisteme publice de iluminat, cu un buget de 50 mil. lei. În cadrul Apelului de Propuneri nr.5 au fost încheiate contracte de grant cu 22 de localități și prevăd înlocuirea/reabilitarea sistemelor de iluminat stradal ineficiente cu sisteme pe becuri eficiente sau LED.

Cu referire la ***instalarea contoarelor de energie termică la fiecare apartament***, au fost informați consumatorii finali despre beneficiile instalării contoarelor de energie

termică la fiecare apartament cât și a altor măsuri de sporire a eficienței energetice. Consumatorul la rîndul său decide să aplice sau nu măsura tehnică respectivă. Totodată, merită a fi menționat faptul că, instalarea contoarelor de energie termică este o măsură relevantă doar pentru apartamentele conectate la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică (SACET) însă avînd în vedere costul ridicat al acestei măsuri, acestea urmează a fi instalate doar în blocurile noi construite, care de regulă sunt proiectate cu centrale termice individuale.

Cu referire la *valorificarea biomasei în scop energetic*, prin intermediul proiectului „Energie și Biomasă” au fost organizate peste 20 de evenimente dedicate promovării utilizării surselor de energie regenerabilă în special a biomasei ca sursă de biocombustibil solid. A fost organizat Forumul Moldo-Ceh dedicat dezvoltării sectorului energiei din biomasă unde a fost lansată platforma de cooperare și schimb de experiență cu actori relevanți din sectorul energiei din biomasă din Republica Cehă. Reprezentanți ai companiilor cehe specializate în producerea și promovarea tehnologiilor verzi (stații de biogaz, instalații de producere de biocombustibil solid și centrale termice pe biomasă). Organizarea și participarea activă în perioada 2015-2018 la Festivalul „Sun Day Fest” dedicat promovării eficienței regenerabile. Organizarea și participarea activă în perioada 2013-2018 la Competiția Moldova Eco Energetică, competiția are scop susținerea celor mai importante inițiative în producerea, transmiterea, distribuția și consumul eficient de energie, în implementarea, dezvoltarea și promovarea tehnologiilor moderne, precum și a inovațiilor în domeniul vizat. Conform datelor statistice disponibile la moment, peste 27% din consumul final de energie îi revine biomasei solide.

Cu referire la *instalarea pompelor de căldură de capacitate mică, medie și mare*, prin intermediul evenimentelor de promovare a măsurilor de eficiență energetică au fost informați consumatorii finali despre beneficiile instalării pompelor de căldură mică, medie și mare cât și a altor măsuri de sporire a eficienței energetice. Consumatorul decide să aplice sau nu măsura tehnică respectivă.

Cu referire la *valorificarea energiei solare pentru producerea apei calde menajere în localitățile urbane și rurale și în cadrul întreprinderilor*, în cadrul Proiectului „Energie și Biomasă”, etapa II, sunt co-finanțate inițiativele instituțiilor publice de a instala colectoare solare de producere a apei calde menajere astfel, pe parcursul anului 2018 au fost instalate peste 20 de sisteme de colectoare solare.

Obiectivul specific 4: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectorul industriei cu 45% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 56% comparativ cu anul 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a nouă acțiuni de atenuare și anume:

1. Implementarea sistemului de management energetic;
2. Aplicarea biocombustibilului de generația a 2-a pentru producere energiei termice;
3. Promovarea eficienței energetice în sectorul industrial;
4. Substituirea clincherului la producerea de ciment;

5. Ajustarea Cadrului normativ național la cel al UE (Regulamentul CE nr. 842/2006 privind anumite gaze fluorurate cu efect de seră) spre suprimare eşalonată a unor gaze-F cu efect de seră;
6. Elaborarea/perfecționarea sistemului de raportare a datelor privind importul și consumul hidrofluorcarburilor, produselor și echipamentelor cu hidrofluorcarburi, perfluorcarburi și hexafluorid de sulf;
7. Instruirea și dotarea cu scule/instrumente disponibile pentru reglementarea hidrofluorcarburilor, perfluorcarburilor și hexafluoridului de sulf;
8. Consolidarea capacității Serviciului Vamal al Republicii Moldova;
9. Reducerea eşalonată a consumului de hidrofluorcarburi.

Cu privire la **implementarea sistemului de management energetic**, a fost adoptat standardul SM EN ISO 50001:2019 „Sisteme de management al energiei. Cerințe și ghid de utilizare” conform standardului european EN ISO 5001:2018. La etapa de promovare este proiectul legii cu privire la eficiența energetică prezentat în redacție nouă, precum și inițiată procedura de elaborare a cadrului normativ secundar aferent acesteia. Prin urmare, noua lege prevede că instituțiile publice, întreprinderile cât și alte autorități pot aplica sisteme de management energetic, iar în cazul întreprinderilor ce aplică sisteme de management energetic acestea vor fi scutite de efectuarea auditului energetic obligatoriu, conform aceleiași legi.

Cu privire la **ajustarea Cadrului normativ național la cel al UE (Regulamentul CE nr. 842/2006 privind anumite gaze fluorurate cu efect de seră) spre suprimare eşalonată a unor gaze-F cu efect de seră**, proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la formarea și certificarea specialiștilor în domeniul tehnicii frigului ce conține HCFC și gaze-F este la etapa de promovare în cadrul ședinței grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător. Scopul principal al Regulamentului constă în stabilirea cerințelor minime pentru formarea și certificarea operatorilor în domeniul tehnicii frigului, care conține hidroclorofluorcarburi și gaze fluorurate cu efect de seră, precum și a condițiilor pentru recunoașterea reciprocă a certificatelor eliberate în conformitate cu cerințele prezentului Regulament. Aprobarea proiectului hotărârii de Guvern va contribui la lichidarea lacunelor normative în domeniu, va stabili condițiile de certificare a operatorilor și va asigura desfășurarea în siguranță a activităților, ce implică tehnologii și echipamente din domeniul tehnicii frigului, care conține HCFC și gaze F.

Cu privire la **promovarea eficienței energetice în sectorul industrial**, a fost promovată Legea cu privire la eficiența energetică nr. 139/2018. Legea prevede că întreprinderile mari vor efectua un audit energetic obligatoriu, în urma căruia vor fi identificate posibilități de sporire a eficienței energetice. La moment, conform informației statistice disponibile pentru anul 2017, în sectorul industrial sunt obținute economii de energie de 35.9 mii tone echivalent petrol sau 51.28 mii t.c.c.

Cu privire la **consolidarea capacității Serviciului Vamal al Republicii Moldova**, informăm că Centrul de instruire conform planului de instruire în comun cu Oficiul Ozon au organizat și desfășurat cursuri de instruire pentru funcționarii vamali debutanți, precum și două seminare „Protecția stratului de ozon” în cadrul cărora au

fost instruiți 118 funcționari vamali. În cadrul cursului, au fost prezentate informație despre substanțele care distrug stratul de ozon, echipamentele care folosesc asemenea substanțe, măsuri care se întreprind pentru înlocuirea acestora în exploatarea echipamentelor utilizate în activitatea curentă cu agenți frigorifici inofensivi pentru stratul de ozon. În vederea asigurării unui grad sporit de instruire a funcționarilor vamali care activează nemijlocit în punctele de trecere a frontierei, și anume în partea ce ține de depistarea mărfurilor care conțin substanțe care distrug stratul de ozon, transportarea cărora este admisă în temeiul *Autorizației pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon, al produselor și al echipamentelor care conțin asemenea substanțe* cursul de instruire va continua și pe parcursul anului 2019.

Cu privire la ***reducerea eșalonată a consumului de hidrofluorcarburi***, pentru anul 2018 a fost stabilit contingentul anual pentru importul de substanțe ce distrug stratul de ozon.

Obiectivul specific 5: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectorul agricol cu 37% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 41% comparativ cu anul 1990.*

Obiectivul se realizează prin intermediul a șapte acțiuni de atenuare și anume:

1. Implementarea sistemului conservativ de prelucrare a solului „no-till”, cu încorporarea în sol în asolament cu 5 sole a îngrășămintelor verzi (măzărliche de toamnă) o dată la 5 ani;
2. Implementarea sistemului conservativ de prelucrare a solului „mini-till”, cu încorporarea în sol a îngrășămintelor verzi cultivate drept culturi intermediare și/sau a producție secundare aferente;
3. Depozitarea gunoiului de grajd în platforme comunale sau depozite individuale;
4. Promovarea tehnologiilor de alimentație a taurinelor prin utilizarea unor rații cu o structură optimă, științific argumentată;
5. Promovarea tehnologiilor de alimentație prin utilizarea furajelor în formă de amestecuri unice (monorație) fără sau cu cantități mici de nutrețuri verzi;
6. Includerea în rațiile taurinelor a unor aditivi furajeri (saponine, ionofori) care micșorează nivelul de formare a metanului în procesul de digestie;
7. Promovarea folosirii tescovinei de poamă în rațiile rumegătoarelor cu scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

Obiectivul specific 6: *Majorarea necondiționată, pînă în anul 2030, a capacității de sechestrare a dioxidului de carbon în cadrul sectorului de utilizarea terenurilor, schimbări în utilizarea terenurilor și gospodăria silvică pînă la 62% și sechestrarea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 76% comparativ cu anul 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a cinci acțiuni de atenuare și anume:

1. Împădurirea zonelor și fișiilor de protecție a apelor râurilor și bazinelor acvatice;

2. Ameliorarea terenurilor degradate prin împădurire;
3. Extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră;
4. Crearea fișilor forestiere de protecție;
5. Plantarea culturilor silvice, pentru care au fost efectuate lucrări de proiectare a culturilor silvice pe o suprafață de 2.500 ha.

Obiectivul specific 7: *Reducerea necondiționată, pînă în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite de la sectorul deșeurilor cu 38% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată pînă la 47% comparativ cu 1990*

Obiectivul se realizează prin intermediul a zece acțiuni de atenuare și anume:

1. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 1 – Cantemir, Cahul, Taraclia, unitatea teritorială autonomă Găgăuzia;
2. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 2 – Leova, Cimișlia, Basarabeasca;
3. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 3 – Căușeni, Ștefan Vodă;
4. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 5 – Ungheni, Nisporeni, Călărași;
5. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 6 – Șoldănești, Rezina, Telenești, Orhei;
6. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 8 – Briceni, Ocnîța, Edineț, Dondușeni;
7. Construcția depozitului pentru deșeurile menajere solide regional și a stațiilor de transfer în regiunea 4 – mun. Chișinău, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Criuleni, Cocieri, Anenii Noi;
8. Construcția centrului de tratare mecanico-biologică în regiunea 7 – mun. Bălți, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești, Fălești, Sîngerei, Soroca;
9. Recuperarea biogazului de la depozitul pentru deșeurile menajere solide din Țîntăreni;
10. Tratarea nămolului la stațiile de epurare a apelor uzate din municipiile Chișinău și Bălți.